

Сучасні тенденції організації самостійної роботи студентів у вищих медичних навчальних закладах України

Н. О. Симоненко

Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка, Суми, Україна

Paper received 03.04.18; Accepted for publication 10.04.18.

<http://doi.org/10.31174/SEND-PP2018-163VI67-13>

Анотація. У статті окреслено основні педагогічні тенденції організації самостійної роботи студентів вищих медичних навчальних закладів України: інформатизація освіти, застосування інформаційно-комунікативних технологій, запровадження компетентнісного підходу, індивідуалізація навчання тощо. Визначено взаємозв'язок цих тенденцій та організації самостійної роботи студентів вищих медичних навчальних закладів України.

Ключові слова: самостійна робота, вищі медичні навчальні заклади України, інформатизація медичної освіти, компетентнісний підхід, індивідуалізація навчання, науково-дослідна робота.

Вступ. Україна має доволі розвинуту мережу вищих медичних навчальних закладів, яка готує спеціалістів для потреб системи охорони здоров'я. У підпорядкуванні МОЗ України наразі перебувають 17 державних вищих навчальних закладів, у яких здобувають освіту студенти за основними медичними спеціальностями: «Медицина», «Стоматологія», «Фармація, промислова фармація», «Педіатрія», «Медико-профілактична справа», «Медична психологія». Самостійна робота є обов'язковим компонентом освітніх програм з підготовки українських студентів-медиків, що має на меті набуття професійних умінь та навичок, які знадобляться їм у навчанні упродовж життя. У контексті даної наукової розвідки вважається необхідним детально проаналізувати тенденції організації самостійної роботи студентів та визначити їх вплив на підготовку кваліфікованих фахівців в галузі охорони здоров'я України.

Короткий огляд публікацій по темі. Проблемою визначення, дослідження та організації самостійної роботи займався багато вчених, зокрема А. Алексюк, С. Архангельський, В. Буряк, Б. Єсіпов, І. Зимня, П. Підкасистий та ін. Проблеми медичної освіти висвітлено у працях О. Жерновникової, Ю. Козаченко та ін. Теорія та методика формування самостійності за допомогою інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) стали предметом наукового пошуку В. Логвіненко, Н. Бойко, О. Сої, О. Мусійовської та ін. Професійну компетентність як результат сформованих знань, умінь та навичок вивчали С. Вітвицька, О. Пометун, З. Шарлович та ін.

Незважаючи на те, що самостійній роботі студентів присвячена велика кількість наукових праць, де розкриваються різні аспекти проблеми, досі не вивчено основні педагогічні тенденції організації самостійної роботи студентів вищих медичних навчальних закладів України.

Метою статті є визначення основних тенденцій організації самостійної роботи студентів вищих медичних навчальних закладів та окреслення їх впливу на самостійну підготовку студентів-медиків в контексті розвитку вищої медичної освіти України.

Матеріали і методи. Аналіз навчальних програм українських вищих медичних закладів освіти, затверджених Міністерством охорони здоров'я України у 2016 році, доводить важливість самостійної роботи студентів. Згідно навчального плану підготовки ма-

гістрів за спеціальністю 222 «Медицина» на 2016 рік, обсяг загального навчального навантаження за 6 років навчання становить 11150 годин. З них аудиторних годин (лекцій, семінарів та практичних занять) – 5560, а загальна кількість годин на самостійну роботу студента складає 5590 годин. Тижневе аудиторне навантаження для студентів – 22,5-23,8 навчальних годин. Обсяг самостійної роботи – в межах 47,0-54,1% від загального [1, с. 3]. Співвідношення між аудиторним навантаженням студентів та годинами їх самостійної роботи майже однакове, що свідчить про важливість такого компоненту організації освітнього процесу як самостійна робота.

У результаті аналізу праць вітчизняних учених ми виокремили основні педагогічні тенденції організації самостійної роботи студентів в Україні:

- інформатизація освіти та застосування інформаційно-комунікативних технологій;
- застосування компетентнісного підходу;
- індивідуалізація навчання.

Проаналізуємо ці тенденції докладніше. Науковець Л. Логуш переконливо обґрунтувала найважливіші тенденції розвитку медичної освіти України в рамках освітньої політики Європейського Союзу, інтеграції з яким прагне наша країна. Авторка наголошує на необхідності інтенсивного залучення інформаційних ресурсів, позаяк інформатизація в системі освіти забезпечує її доступність та ефективність, вдосконалення навчально-виховного процесу, формує фахівців, компетентних у сучасному інноваційному світі. Система медичної освіти повинна забезпечити підготовку фахівців, здатних ефективно використовувати можливості сучасних медичних інформаційних систем. Перевагою застосування інформаційних технологій автор вважає можливість доступу у зручний час до дистанційного навчання. Безперечним лідером у медичній галузі, на думку автора, є Система дистанційної освіти (СДО) «MOODLE» (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment), яка використовується для здійснення тестового контролю під час самопідготовки студентів до занять у рамках кредитно-модульної системи організації навчального процесу [2, с. 196]. MOODLE – система управління навчанням або віртуальне навчальне середовище, що надає можливість створювати сайти для онлайн-навчання та орієнтована насамперед на організацію взаємодії між викладачем та студентами, підходить для організації

традиційних дистанційних курсів, підтримки очного навчання та організації самостійної роботи студентів.

Н. Стучинська, Ю. Ткаченко та ін. також акцентують увагу на тенденції інформатизації медичної освіти. Інформатизація – це створення і використання інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення ефективності усіх видів діяльності. [3, с. 122]. На нашу думку, саме інформатизація освіти сприяє ефективній організації самостійної роботи студентів у медичній ВНЗ. Накопичення знань, ідей, технологій в медичній галузі відбувається надзвичайно швидкими темпами, що примушує лікаря самостійно оволодівати знаннями, обробляти інформацію, вільно орієнтуватися в інформаційному суспільстві та вчитися упродовж життя.

Аналіз вітчизняної фахової літератури свідчить, що сучасні інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), враховуючи можливості Інтернету, мають важливе значення, зокрема й в контексті організації самостійної роботи студентів:

1) надають можливість доступу до майже необмеженої кількості інформаційних ресурсів у будь-який час і в будь-якому місці [3, с. 124]. Інформаційні технології відкривають широкий простір для отримання та поширення медичних знань, які з'явилися в будь-якій частині світу без жодних обмежень часу, простору і відстані. Комп'ютер, із своєю здатністю керувати інформацією, є найпотужнішим інструментом для обробки медичних знань, який відкриває нові маршрути для навчального процесу. Окремі комп'ютери можуть використовуватися викладачами в навчальних кімнатах, в процесі навчання або самостійної роботи студентів [4, с. 6];

2) забезпечують студентів електронними навчальними ресурсами для самостійного опрацювання, завданнями для самостійного виконання, сприяють реалізації індивідуального підходу до кожного студента тощо;

3) наявність в Інтернеті значної кількості спеціальних навчальних курсів, електронних конференцій (відеоконференцій) та семінарів [3, с. 124] надає можливості студентам для поглиблення знань, самостійної підготовки;

3) забезпечують доступ до дистанційного навчання, надаючи можливість кожній людині, що має доступ до глобальної мережі Інтернет, навчатися в будь-який час впродовж усього свого життя, самостійно вибравши бажану галузь і траєкторію навчання [3, с. 125];

4) з'єднання комп'ютерів засобами локальної мережі спрощує керування електронним навчанням і надає можливість електронного спілкування в межах медичного університету. Об'єднання локальних мереж засобами Інтернет дозволяє медичним університетам співпрацювати у всьому світі, а також обмінюватися навчальними матеріалами та ідеями [4, с. 6-7]. На нашу думку, електронне навчання є важливим компонентом самостійної підготовки студентів-медиків;

5) комп'ютерні мережі створюють умови для забезпечення відкритого навчання – принципово нової перспективної моделі освітнього процесу, якій притаманні: міждисциплінарність; методологічний плюралізм; відкритість процесу пізнання; випереджаючий характер (націленість на проблеми майбутнього); під-

вищена доступність освіти (на основі інформаційних і телекомунікаційних технологій); можливість постійного і швидкого оновлення і поповнення знань; креативність як необхідна умова підвищення творчого начала; свобода вибору індивідуальної програми навчання із запропонованого набору навчальних курсів; свобода у виборі темпу навчання за рахунок прийому протягом усього навчального року та відсутності фіксованих термінів навчання; свобода у виборі місця навчання [5, с. 14]. Відкрите навчання є доповненням до традиційної освіти, яке розширює можливості самоосвіти та поглиблення знань;

6) комп'ютери допомагають у самонавчанні або при навчанні у невеликих групах [4, с. 7];

7) збільшення потоків електронної інформації, кількості електронних документів і створення електронних бібліотек вимагає розвитку бібліотечно-інформаційної діяльності. Необхідність задоволення інформаційних потреб сучасних користувачів за рахунок переваг електронного інформаційно-комунікаційного середовища ставить перед бібліотекою завдання комплектування фондів електронними ресурсами та забезпечення техніко-технологічних умов їх надання та використання [5, с. 11], що сприяє вільному доступу до навчальної інформації, а відтак й ефективнішій організації самостійної роботи студентів.

В. Банчук наводить приклади прогресивного використання інформаційних технологій, які, на нашу думку, можна застосовувати для організації самостійної роботи студентів: сесії формату «запитання-відповідь» з приводу лекцій та практичних занять; надання матеріалів для підготовки до лекцій та практичних занять; розсилання матеріалів для самооцінювання; конфіденційне пересилання студентських робіт; робота в дискусійних групах. Під час інтегрування електронного навчання у викладання дисциплін корисним стає розробка інших електронних ресурсів, як, наприклад, комп'ютерних комунікаційних систем [4, с. 7].

На думку О. Дрогомерецької, Г. Курилів та ін., самостійну роботу студентів при вивченні дисциплін навчального плану з використанням ІКТ необхідно організувати як цілісну систему, що включає: 1) використання освітніх сайтів; 2) роботу з електронними виданнями; 3) виконання індивідуальних завдань на основі використання інформаційно-комп'ютерних систем; 4) використання хмарних технологій; 5) унаочнення практичних знань студентів з використанням спеціалізованих тренінг-центрів та мультимедійного обладнання; 6) проведення поточної та модульної атестації студентів за допомогою електронного тестування тощо [6, с. 140].

Дослідниця Л. Манюк також слушно зауважує, що упродовж тривалого часу у ВНЗ нашої країни проводяться заходи, спрямовані на інформатизацію всіх напрямів навчальної, наукової та лікувальної діяльності. До ІКТ дослідниця відносить: телемедичні технології, мультимедійні технології, комп'ютерні, мобільні та електронні соціальні сервіси, що використовуються як дієвий інструмент електронного та веб-доповненого навчання, консультування та обміну досвідом. [7, с. 147-148]. Л. Манюк стверджує, що усі

без винятку вищі медичні навчальні заклади України обрали інформатизацію освіти пріоритетним напрямом розвитку. В освітньому процесі активно використовуються комп'ютерні та мультимедійні технології, забезпечується доступність навчальних матеріалів за допомогою електронних засобів, що сприяє підвищенню якості навчання та, водночас, економії часу студентів [7, с. 148].

Так, у процесі дослідження Л. Манюк було виявлено, що серед медичних навчальних закладів України навчальні матеріали з використанням ІКТ із гуманітарних і професійно орієнтованих дисциплін використовуються в Буковинському ДМУ, Національній медичній академії післядипломної освіти ім. П. Шупика, Запорізькому та Вінницькому ДМУ, Тернопільському ДМУ ім. І. Горбачевського, Одеському НМУ, Львівському НМУ ім. Данила Галицького. У цих закладах ресурси мережі та новітні технології використовуються як допоміжний засіб навчання; на власних Веб-сторінках або платформах для електронного навчання розміщені методичні розробки практичних занять, відео- та аудіо-матеріали для ілюстрації або супроводу поданого матеріалу, мультимедійні лекції, методичні рекомендації та матеріали для самостійної роботи студентів тощо [7, с. 148].

Отже, спираючись на аналіз фахової літератури, можемо стверджувати, що тенденція інформатизації освіти та застосування інформаційно-комунікативних технологій відіграє провідну роль в організації освітнього процесу у ВМНЗ України та сприяє ефективній організації самостійної роботи студентів-медиків.

О. Романюк виокремлює тенденцію все більшого використання *компетентнісного підходу*, що передбачає розвиток у студентів здатності до самостійного вирішення проблем у різних сферах і видах діяльності на основі соціального і власного досвіду [8, с. 74-75].

Компетентність – динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти [9, с. 6]. Сутність організації освітньо-виховного процесу при використанні компетентнісного підходу полягає у створенні умов для формування у студентів досвіду самостійного вирішення пізнавальних, комунікативних, організаційних, моральних, ціннісних тощо проблем [8, с. 74-75]. Реалізація цієї тенденції під час навчання у медичному виші полягає у створенні таких умов навчання, за яких майбутній медик навчиться самостійно здобувати знання та застосовувати їх на практиці, використовуючи власний досвід.

В. Киричок вважає, що метою СРС є формування самостійності як риси особистості та засвоєння знань, умінь та навиків. Ефективність СРС залежить від таких необхідних умов: висока мотивація до пізнання; самодисципліна, воля студента; уміння працювати з літературними джерелами, документами, комп'ютерними технологіями; уміння розподілити час [10, с. 69].

СРС, яка здійснюється на основі компетентнісного підходу, на думку В. Киричок, має низку особливос-

тей: 1) врахування індивідуальних особливостей студентів, яке проявляється у варіативному та диференційованому характері задач та завдань для самостійної роботи. Це, в свою чергу, створює умови для реального вибору студентом тих завдань, які відповідають його здібностям і інтересам, що сприяє просуванню студентів за індивідуальним освітнім маршрутом. Відбувається інтеграція знань. Студенти набувають цілісного уявлення про майбутню професійну діяльність, отримують досвід практичної та дослідницької діяльності; 2) спрямованість на облік предметних та особистісних освітніх результатів студентів, які проявляються у міру їхнього просування за освітнім маршрутом (під час виконання проектів, індивідуальних навчально-дослідних завдань). У процесі виконання самостійної роботи відбувається самовдосконалення та саморозвиток особистості студентів, які визначають напрями їхньої професійної самоосвіти. Студенти оволодівають різними вміннями, як методичними (інноваційними технологіями навчання предмета тощо), так і дослідницькими (обґрунтування актуальності дослідження, вибір його об'єкта і предмета, постановка цілей і задач дослідження, висунення гіпотези, проведення дослідження, аналіз та інтерпретація його результатів та практична значущість дослідження); 3) можливість проектування індивідуального освітнього маршруту надається завдяки формуванню портфоліо студента для відслідковування його особистісного професійного розвитку та сприяння розвитку професійної компетентності [10, с. 69-70]. Зауважимо, що тільки студент, навчений працювати самостійно під час навчання у ВМНЗ, здатний продовжувати навчатися упродовж всієї професійної кар'єри.

Ще однією важливою тенденцією, що сприяє ефективній організації самостійної роботи студентів-медиків є індивідуалізація навчання. *Індивідуалізація навчання* – надання можливості особі, яка навчається, самостійно обирати рівень вивчення наук (дисциплін) та їх перелік понад нормативні вимоги, передбачені освітньо-професійною програмою, залежно від власних цілей, потреб, можливостей. Складовою індивідуалізації є така організація навчального процесу, за якої вибір способів, прийомів, темпу навчання враховує індивідуальні особливості здобувачів вищої освіти, рівень розвитку їх здібностей до навчання [9, с. 7].

О. Потоцька вважає, що навчальний процес слід налагодити так, щоб студент без примусу прагнув до систематичного, активного, самостійного оволодіння знаннями. При цьому він повинен сам оцінювати свій рівень підготовки, самостійно обирати темп і визначати рівень засвоєння знань (не нижче визначеного мінімуму), переживати позитивні емоції в процесі навчання. Ефективно розв'язати ці проблеми можна через індивідуалізацію навчання, яка спрямована на подолання суперечностей між рівнем навчальної діяльності, який задають стандарти, і реальними можливостями кожного студента [11, с. 286-287]. Знання, які студент здобуває самостійно, завдяки власному досвіду, враховуючи власні інтереси, є найміцнішими.

Індивідуалізація навчання найкраще прослідковується у залученні студентів до виконання науково-дослідної роботи в рамках організації самостійної роботи студентів. Так, О. Потоцька зауважує, що са-

мостійне обрання студентом напрямку підготовки в рамках, наприклад, діяльності Студентського наукового товариства, дає можливість розвивати та набувати необхідні професійні навички та формувати психологічну, соціальну траєкторію розвитку студента як майбутнього спеціаліста. В програмі навчання науково-дослідна робота виступає як основа інтеграції базових знань та самостійної роботи студентів. О. Потоцька визначає найпоширеніші види студентської науково-дослідної роботи: дослідження, пов'язані з виконанням навчальних завдань; студентські наукові гуртки, написання курсових, дипломних, магістерських робіт, участь в конференціях та конкурсах. Повноцінне наукове дослідження дає можливість студентам досвід першої проби в самостійно обраній сфері дослідження, а тьюторство наукового керівника в обраному профілі дослідження дає можливість поглиблювати та доповнювати знання студентів, отримані під час навчання в університеті та самостійної роботи. У такій системі відносин «викладач-студент» індивідуальний стиль навчання і комплекс особливостей студента отримують велику можливість для реалізації. Ця форма індивідуалізації більшою мірою спрямована на формування і збереження неповторної індивідуальності особистості кожного студента [11, с. 288]. На нашу думку, саме науково-дослідницька діяльність дозволяє найкраще розкрити потенціал студента, врахувати його індивідуальні інтереси при вивченні навчальних дисциплін, проявити самостійність та ініціативність, підвищити мотивацію до навчання.

Результати та їх обговорення. В рамках нашого дослідження визначено основні педагогічні тенденції, що сприяють організації самостійної роботи студентів-медиків: інформатизація освіти та застосування інформаційно-комунікативних технологій; застосування компетентного підходу; індивідуалізація навчання. Інформатизація навчання надає студентам більше свободи у виборі темпу, місця, навчальних програм та ресурсів навчання, забезпечує вільний доступ до інформації, сприяє реалізації індивідуального

підходу до кожного студента, забезпечуючи, таким чином, керування власним навчанням. Використання ІКТ створює додаткові можливості для організації СРС, наприклад, за допомогою електронного, комп'ютерного навчання та відкритої освіти. Майбутні лікарі мають бути компетентними у використанні засобів комунікації, пошуку інформації, визначення її інформативності та релевантності, адже ці навички знадобляться їм в організації самостійної роботи під час навчання та виконання професійних обов'язків упродовж усього життя. Компетентнісний підхід полягає у створенні умов для організації самостійної роботи студентів, за яких знання, уміння та навички формуються за рахунок високої мотивації до пізнання; самодисципліни і волі студента; уміння застосовувати знання на практиці, працювати з літературними джерелами, комп'ютерними технологіями та іншими засобами тощо. Формування самостійності у процесі засвоєння знань та формуванні умінь та навиків є найважливішою складовою особистості будь-якого лікаря. Індивідуалізація навчання враховує індивідуальні особливості кожного студента, рівень розвитку його здібностей, що формує особисту траєкторію розвитку студента як майбутнього спеціаліста. Індивідуалізація навчання формує навички організації СРС під час виконання науково-дослідної роботи, яка мотивує до самостійного оволодіння знаннями, розвиває критичне мислення, індивідуальні здібності, формує навички навчання упродовж життя.

Висновки. Проведений аналіз наукових праць вітчизняних учених дозволив нам виокремити основні педагогічні тенденції організації самостійної роботи студентів вищих медичних навчальних закладів України. Виокремлені нами тенденції є взаємопов'язаними та доповнюють одна одну. Перспективи подальших розвідок убачаємо у вивченні процесуально-методичних основ організації самостійної роботи студентів у вищих медичних навчальних закладах України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Примірний навчальний план підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» у вищих навчальних закладах МОЗ України за спеціальністю 222 «Медицина» кваліфікації освітньої «Магістр», кваліфікації професійної «Лікар», Київ, 2016. – с. 15
2. Логуш Л. Г. Тенденції розвитку медичної освіти в освітній політиці Європейського Союзу: дис. ...канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Л. Г. Логуш – Київ, 2016. – с. 239.
3. Стучинська Н. В., Ткаченко Ю. П., Лобач Н. В., Тронь Н. В. Основні тенденції розвитку методики навчання медичних дисциплін в Україні / Н. В. Стучинська, Ю. П. Ткаченко, Н. В. Лобач, Н. В. Тронь // Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, Вип. 108, Ч. 1, 2012. – с. 121-126.
4. Банчук М.В. Інформатизація як механізм впровадження політики якісної та прозорої вищої медичної освіти в Україні / М.В. Банчук // Медична інформатика та інженерія, № 4, 2008. – с. 4-8.
5. Мінцер О. П., Рижов О. А., Марценюк В. П., Краснов В. В. Концептуальні узагальнення щодо структурної організації комп'ютерних мереж вищих медичних навчальних закладів / О. П. Мінцер, О. А. Рижов, В. П. Марценюк, В. В. Краснов // Медична інформатика та інженерія, № 4, 2013 – с. 7-15
6. Дрогомерецька О. І., Курилів Г. М., Гриджук Т. І., Сандурська Я. В. Самостійна робота студентів у світлі інноваційних технологій / О. І. Дрогомерецька, Г. М. Курилів, Т. І. Гриджук, Я. В. Сандурська // Вісник проблем біології і медицини, 2 (4), 2016. – с. 140-142.
7. Манюк Л. В. Підготовка майбутніх лікарів до фахової комунікації засобами інформаційно-комунікаційних технологій в університетах США: дис. ...канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Л. В. Манюк – Львів, 2017. – с. 354
8. Романюк О. В. Гуманітарні виміри вищої медичної освіти у сучасному українському суспільстві: філософсько-антропологічний аспект: дис. ...канд. філос. наук: спец. 09.00.04 «Філософська антропологія, філософія культури» / О. В. Романюк – Київ, 2015. – с. 236.
9. Положення про організацію освітнього процесу у Львівському національному медичному університеті ім. Д. Галицького, Львів, 2015. – с. 90
10. Киричок В. А. Компетентнісний підхід до організації самостійної роботи студентів вищих медичних (фармаце-

втичних) навчальних закладів / В. А. Киричок // Вісник післядипломної освіти. Серія : Педагогічні науки. – 2016. – Вип. 1. – с. 66-75.

11. Потоцька О. І. Індивідуалізація процесу навчання в Запорізькому державному медичному університеті (ЗДМУ)

як реалізація оновлення освітнього простору / О. І. Потоцька // Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник української медичної стоматологічної академії, Т. 14, Вип. 3 (47), 2014. – с. 286-289.

REFERENCES

1. Approximate Curriculum for the Preparation of Specialists of the Second (Master) Level of Higher Education in the Sphere of Knowledge 22 «Health» in Higher Educational Institutions of the Ministry of Health of Ukraine in Specialty 222 «Medicine» of the Educational Qualification «Master», Professional Qualification «Doctor», Kyiv, 2016. – p. 15
2. Logush L. H. Trends in medical education in the educational policy of the European Union: DEd thesis: spec. 13.00.04 «Theory and Methodics of Professional Education» / L. H. Logush – Kyiv, 2016. – p. 239.
3. Stuchinska N. V., Tkachenko Y. P., Lobach N. V., Tron N. V. The Main Trends of Development of Methodics of Teaching Medical Disciplines in Ukraine / N. V. Stuchinska, Y. P. Tkachenko, N. V. Lobach, N. V. Tron // Scientific Notes. Series: Pedagogical Sciences. – Kirovograd: KSPU V. Vynnychenko, Is. 108, P. 1, 2012. – p. 121-126.
4. Banchuk M. Informatization as a Tool of Implementation of Politics of Qualitative and Transparent High Medical Education Ukraine / M. Banchuk // Medical Informatics and Engineering, № 4, 2008 – p. 4-8
5. Mintser O. P., Ryzhov O. A., Martsenyuk V. P., Krasnov V. V. Conceptual Generalization of Structural Organization of Computer Networks Medical School / O. P. Mintser, O. A. Ryzhov, V. P. Martsenyuk, V. V. Krasnov // Medical Informatics and Engineering, № 4, 2013. – p. 7-15
6. Drogomeretska O. I., Kuriliv G. M., Gridzhuk T. I., Sandurska Ya. V. Independent Work of Students in the Light of Innovative Technologies / O. I. Drogomeretska, G. M. Kuriliv, T. I. Gridzhuk, Ya. V. Sandurska // Bulletin of Biology and Medicine, 2 (4), 2016. – p. 140-142.
7. Manyuk L. V. Preparation of future doctors for professional communication by means of information and communication technologies at US universities: PhD thesis: spec. 13.00.04 «Theory and Methodics of Professional Education» / L. V. Manyuk – Lviv, 2017. – p. 354
8. Romanyk O. V. Humanitarian Dimensions of Higher Medical Education in Modern Ukrainian Society: Philosophical and Anthropological Aspect: PhD thesis: spec. 09.00.04 «Philosophic Anthropology, Philosophy of Culture» / O. V. Romanyk – Kyiv, 2015. – p. 236.
9. Regulations on the Organization of Educational Process at Lviv National Medical University named after D. Halytskyi, Lviv, 2015 – p. 90.
10. Kyrychok V. A. Competence Approach of the Organization of Self-Dependent Work of Students of Higher Medical (Pharmaceutical) Education / V. A. Kyrychok // Bulletin of Postgraduate Education. Series: Pedagogical Sciences, Is. 1, 2016. – p. 66-75.
11. Pototska O. I. Student-Centered Training in Zaporizhzhya State Medical University as an Approach in Implementation of Educational Space Reforms / O. I. Pototska // Actual Problems of Modern Medicine: Bulletin of the Ukrainian Medical Stomatological Academy, Vol. 14, Is. 3 (47), 2014. – p. 286-289.

Modern Trends of Organization of Students' Independent Work in Higher Medical Educational Institutions of Ukraine

N. O. Simonenko

Abstract. The article outlines the main pedagogical trends of organization of students' independent work of higher medical educational institutions of Ukraine: informatization of education and application of information and communication technologies, application of a competent approach to the organization of independent work of medical students and the trend of individualization of learning. The correlation between these trends and the organization of students' independent work of the higher medical educational establishments of Ukraine is determined.

Keywords: independent work, higher medical educational establishments of Ukraine, informatization of medical education, competency approach, individualization of training, scientific research work.

Современные тенденции организации самостоятельной работы студентов в высших медицинских учебных заведениях Украины

Н. А. Симоненко

Аннотация. В статье обозначены основные педагогические тенденции организации самостоятельной работы студентов высших учебных заведений Украины: информатизация образования и применение информационно-коммуникативных технологий, применение компетентностного подхода к организации самостоятельной работы студентов-медиков и тенденция индивидуализации обучения. Определена взаимосвязь данных тенденций и организации самостоятельной работы студентов высших медицинских учебных заведений Украины.

Ключевые слова: самостоятельная работа, высшие медицинские учебные заведения Украины, информатизация медицинского образования, компетентностный подход, индивидуализация обучения, научно-исследовательская работа.